

Một Nội Các Chết Non Của V.N.C.H.

Vĩnh Nhơn

Lời Mở Đầu

Tài liệu dịch sau đây là một công điện gồm 4 trang, mang số TDCS-314/01862-65 của Cơ Quan Trung Ương Tình Báo Hoa Kỳ (C.I.A. = Central Intelligence Agency), đề ngày 10-02-1965, được công bố ngày 20-12-1975. Tài liệu này được làm bằng dẫn (indexed) trong Quyển 1 (Volume 1), trang 45, đoạn B, của bộ sách *The Declassified Documents : Retrospective Collection*, do nhà xuất bản Carrollton Press xuất bản tại Washington, D.C vào năm 1976. Toàn bộ văn bản của tài liệu này có thể đọc được trong bộ vi phiếu (microfiche) mang tên *Declassified Documents Reference System : Retrospective Collection (DDRS)*, ở vi phiếu dành cho các trang 45B-48B.

Bản Dịch Tài Liệu

Cơ Quan Trung Ương Tình Báo

Công Điện Tình Báo

Quốc Gia: Nam Việt Nam

Số: TDCS - 314/01862-65

Ngày: 10-02-1965

Phân phối: 10-02-1965

Đề Mục: Sự thành lập và các thành viên chính của một chính phủ mới được đề nghị do ông Nguyễn Lưu Viên đứng đầu

Đánh Giá: Cho đến ngày của bản báo cáo này, ông Nguyễn Lưu Viên tin rằng ông đã được sự đồng ý của một số thành viên cao cấp và then chốt của Hội Đồng Quân Lực về sự thành lập và thành phần của một Chính Phủ mới do chính ông đứng đầu, và sẽ được Hội Đồng Quân Lực và Quốc Trưởng phê chuẩn vào ngày 11-02-1965.

1. Vào lúc 6 giờ chiều ngày 10-02-1965, Tổng Trưởng Viên¹ cho biết ông đã chấp nhận chức vụ Thủ Tướng và, với sự đồng ý của các đại diện của Hội Đồng Quân Lực², ông đã tạm thời chọn các nhân vật sau đây để thành lập Chính phủ:

Phó Thủ Tướng, Tướng Thiệu³

Quốc Vụ Khanh không giữ bộ nào, cựu Tướng Lê Văn Nghiêm⁴ (người Miền Trung)

Quốc Vụ Khanh không giữ bộ nào, Bác sĩ Lê Văn Hoạch⁵ (người Miền Nam)

Tổng Trưởng Chiến Tranh, Tướng Thiệu (Phó Thủ Tướng và Tổng Trưởng Chiến Tranh do cùng một người)

Dưới Tổng Trưởng Chiến Tranh sẽ có các Bộ Trưởng sau đây:

Bộ Trưởng Quân Lực, Tướng Trần Văn Minh⁶

Bộ Trưởng Nội Vụ, Đề Đốc Cang⁷

Bộ Trưởng Chiến Tranh Tâm Lý, Tướng Viên⁸

Bộ Trưởng Thanh Niên, Tướng Nguyễn Chánh Thi⁹ hay Tướng Kỳ¹⁰ (theo thứ tự lựa chọn này)

Tổng Trưởng Tái Thiết, ông Nguyễn Văn Phát (Giám Đốc Ngân Hàng Saigon)

Dưới Tổng Trưởng Tái Thiết:

Bộ Trưởng Kinh Tế, ông Âu Trường Thanh¹¹

Bộ Trưởng Tài Chánh, ông Nguyễn Thành Lập (Giám đốc ngân hàng) hay ông Trần Quý Thân (cựu Tổng Trưởng Tài Chánh)

Bộ Trưởng Công Chánh, ông Ngô Trọng Anh¹² (người Miền Trung, vừa mới từ Hoa Kỳ về Saigon)

Bộ Trưởng Cải Tiến Nông Thôn, ông Ngô Ngọc Đồi¹³ (đương kim Tổng Trưởng Cải Tiến Nông Thôn)

Tổng Trưởng Văn Hoá Giáo Dục, Ông Trần Văn Đổ¹⁴ hay Bác sĩ Phan Huy Quát¹⁵ hay Bác sĩ Phan Quang Đán¹⁶

Dưới Tổng Trưởng này sẽ có:

Bộ Trưởng Giáo Dục, ông Nguyễn Văn Trường¹⁷

Bộ Trưởng Y Tế, Bác sĩ Nguyễn Hữu Lương (hiện đang sống ở Đà Lạt) hay Bác sĩ Huỳnh Kim Hữu¹⁸

Bộ Trưởng Xã Hội, ông Đàm Sĩ Hiến¹⁹ (đương nhiệm)

Bộ Trưởng Lao Động, ông Nguyễn Hữu Hùng²⁰ (đương nhiệm)

Bộ Trưởng Tư Pháp, Ông Lữ Văn Vi²¹ (đương nhiệm) hay Luật sư Vương Văn Bắc²²

Tổng Trưởng Ngoại Giao, Tướng Chiếu²³ (đương kim Đại Sứ Việt Nam tại Đài Bắc).

2. Theo ông Viên, Tướng Khánh²⁴ có một vài sự dè dặt đối với ông Ngô Ngọc Đồi, đương kim Tổng Trưởng Cải Tiến Nông Thôn, về việc ông này tham gia chính phủ mới. Ông Viên cho biết đã thuyết phục được Tướng Khánh chấp nhận ông Đồi trong nội các mới.

3. Tổng Trưởng Viên cũng nói rằng Hội Đồng Quân Lực sẽ công bố vào ngày Thứ Năm, 11 Tháng Hai, về việc Quốc Trưởng Phan Khắc Sửu²⁵ đã bổ nhiệm Tổng Trưởng Nội Vụ Viên làm Thủ Tướng để

thành lập một chính phủ mới. Trong công bố này sẽ không có đề cập đến thành phần nội các đã được chấp thuận tạm thời như đã ghi ra trong đoạn 1 nói trên.

4. Tổng Trưởng Viên nói rằng cho đến 6 giờ chiều ngày 10-02-1965 ông chưa tiếp xúc với các nhân vật đề cập đến cho các chức vụ ghi trên. Tuy nhiên, ông sẽ tiếp xúc với họ trong vòng 24 giờ sắp tới. Tổng Trưởng Viên cảm thấy chắc chắn rằng hầu hết, nếu không phải là tất cả, các nhân vật được lựa chọn sẽ đồng ý phục vụ trong chính phủ của ông. Vào ngày Thứ Sáu, 12-02-1965, sẽ công bố chính thức thành phần chính phủ mới.

5. Tổng Trưởng Viên cho biết danh sách ứng viên nói trên đã được soạn thảo theo kết quả của một cuộc họp giữa ông và các thành viên sau đây của Hội Đồng Quân Lực: Tướng Thiệu, Đề Đốc Cang, Tướng Viên, Tướng Nguyễn Cao, Tướng Huỳnh Cao²⁶ và Chuẩn Tướng Lân (Công Binh). Buổi họp này diễn ra vào sáng sớm ngày 10-02. Các thành viên của HĐQL đã có quyền phủ quyết đối với bất cứ nhân vật nào do ông đề nghị và ngược lại ông cũng đã có quyền phủ quyết đối với bất cứ nhân vật nào do 6 thành viên của HĐQL đề nghị. Sau khi đạt được sự đồng ý đối với danh sách nói trên, 6 thành viên của HĐQL đã trình danh sách lên Tướng Khánh và Tướng Khánh có vẻ chấp nhận các lựa chọn đã được đồng ý vào sáng sớm.

Thay Lời Kết

Công điện này cho thấy các dàn xếp trong hậu trường chính trị của Việt Nam Cộng Hòa sau khi chính phủ Trần Văn Hương (từ 04-11-1964 đến 28-01-1965) bị Hội Đồng Quân Lực khai tử vào cuối tháng 1-1965. Nội các Nguyễn Lưu Viên này đã chết non, không bao giờ được khai sinh vào ngày Thứ Sáu, 12-02-1965, như Bác sĩ Nguyễn Lưu Viên đã tin tưởng. Thay vào đó là sự ra đời của Chính phủ Phan Huy Quát vào ngày 16-02-1965. Chúng ta thử cố gắng tìm hiểu xem những việc gì đã xảy ra trong thời gian 5 ngày ngắn ngủi đó ?

Trước hết, chúng ta đều biết rằng hai thế lực chính trị chủ yếu tại V.N.C.H. trong thời gian này là Quân Đội và Phật Giáo. Cả hai thế lực này tuy chưa thật sự ra mặt kinh chống nhau, nhưng nói chung đều không tin tưởng nhau và luôn luôn tìm cách kìm chế nhau, như ta đã thấy trong bài viết "*Tài liệu mật của C.I.A. về tình hình V.N.C.H. tháng 2-1965*". Chính phủ Trần Văn Hương, sau cải tổ ngày 18-01-1965, với sự tham gia của 4 tướng lãnh, Trung Tướng Nguyễn Văn Thiệu, Trung Tướng Trần Văn Minh, Thiếu Tướng Linh Quang Viên, và Thiếu Tướng Nguyễn Cao Kỳ, vẫn tiếp tục bị Phật Giáo chống đối. Điều này chứng tỏ rằng phe Phật Giáo không chấp nhận cho phe quân nhân có nhiều ảnh hưởng hơn trong chính phủ. H.Đ.Q.L. đã giải nhiệm Chính phủ Trần Văn Hương để hóa giải bớt sự chống đối này. Nội các mới được đề nghị của BS Nguyễn Lưu Viên, nếu được khai sinh, chắc chắn sẽ bị phe Phật Giáo chống đối càng mạnh hơn, vì nội các này sẽ có tới 7 tướng lãnh. Ngoài ra, bản thân BS Nguyễn Lưu Viên cũng bị phe Phật Giáo chống đối vì ông là người của Công Giáo. Một công điện của CIA gửi Tòa Bạch Ốc mang số TDCSDB-315/00506-65 ngày 13-02-1965 (vi phiếu 46A của DDRS) ghi lại, theo lời kể của Bác sĩ (BS) Viên, nội dung cuộc họp tại văn phòng của BS Viên ngày 11-02-1965 giữa BS Viên, Trung Tướng Nguyễn Văn Thiệu và Đề Đốc Chung Tấn Cang. Buổi họp diễn ra vào lúc 10 giờ sáng, hai tướng lãnh đề nghị BS Viên một thay đổi trong thành phần chính phủ: bổ nhiệm Thiếu Tướng Nguyễn Chánh Thi vào chức vụ Bộ Trưởng Nội Vụ, thay vì Đề Đốc Chung Tấn Cang như đã đồng ý ngày hôm trước. BS Viên không đồng ý, ông cho rằng Tướng Thi không có đủ sự tế nhị và ngoại giao cần thiết cho chức vụ này. Ông cũng cho rằng việc bổ nhiệm Tướng Thi vào chức vụ đó, mà ông tin là do áp lực của Viện Hóa Đạo (Phật Giáo), chắc chắn sẽ gây ra xáo trộn mới về chính trị do sự chống đối của các đảng phái chính trị và tôn giáo khác. BS Viên đề nghị H.Đ.Q.L. xét lại đề nghị này và nói thêm là ông có thể đồng ý để Tướng Thi đảm nhiệm Bộ Quốc Phòng hay một Bộ nào khác do H.Đ.Q.L. quyết định. Ngay sau đó, Tướng Thiệu đã dùng điện thoại trong văn phòng BS Viên để tường trình sự việc này cho Đại Tướng Khánh lúc đó đang ở Huế. Sau buổi họp này, BS Viên cho biết ông không được H.Đ.Q.L. tiếp xúc nữa và vì thế ông đã không xúc tiến việc thành lập chính phủ mới như đã dự định.

Trong công điện mang số 2569, ngày 13-02-1965 (vi phiếu 872D của DDRS), gửi Bộ Ngoại Giao, Phó Đại Sứ Hoa Kỳ, ông Alexis Johnson báo cáo về cuộc họp giữa ông và Đại Tướng Khánh vào buổi trưa cùng ngày. Khi được ông Johnson hỏi về việc thành lập chính phủ của Bác sĩ Viên, Tướng Khánh cho biết BS Viên đã có những đề nghị về nhân sự cho chính phủ của ông mà H.Đ.Q.L. không thể chấp nhận được. Tướng Khánh cũng cho biết là khó khăn lớn nhất trong việc thành hình một chính phủ là phải thoả mãn cả hai phe Phật Giáo và Công Giáo nhưng ông không nhận là việc H.Đ.Q.L. gạt bỏ BS Viên ra là do áp lực của Thượng Tọa Thích Trí Quang và Viện Hoá Đạo của Phật Giáo. Khi được ông Johnson hỏi về các bước kế tiếp, Tướng Khánh cho biết ông đã tham khảo Hội Đồng Quân Dân²⁷ và Hội Đồng đã nêu ra tên một số nhân vật cho H.Đ.Q.L. thăm dò trong việc thành lập chính phủ. Các vị này là Luật sư Trần Văn Tuyên, Bác sĩ Trần Văn Đỗ, ông Trần Văn Ân, Bác sĩ Phan Huy Quát và Bác sĩ Hồ Văn Nhựt. Bác sĩ Hồ Văn Nhựt đã từ chối vì lý do tuổi tác và sức khoẻ. Luật sư Tuyên chỉ được sự hậu thuẫn của Cao Đài, Bác sĩ Đỗ của Phật Giáo, và như thế có thể bị các phe khác chống đối. Do đó chỉ còn lại hai ứng viên là Bác sĩ Phan Huy Quát và ông Trần Văn Ân. Khi được Tướng Khánh hỏi ý kiến về hai vị này, ông Johnson cho biết ông nghiêng về Bác sĩ Quát là người mà ông biết rõ hơn và cũng là người có nhiều kinh nghiệm trong chính phủ hơn. Ông Johnson cũng nói thêm là một mặt ông không biết rõ về ông Trần Văn Ân, mặt khác ông có phần e ngại do những điều mà ông được nghe nói về ông Ân. Tướng Khánh cũng đồng ý với nhận xét của ông Johnson về Bác sĩ Quát, ông cũng nói thêm là Bác sĩ Quát còn được sự hậu thuẫn của nhiều phe phái hơn. Một công điện khác của CIA, mang số TDCS-314/02012-1965, ngày 15-02-1965 (vi phiếu 46B của DDRS), ghi lại lời tường thuật của Thiếu Tướng Lê Nguyên Khang, Tư Lệnh Thủy Quân Lục Chiến, về cuộc họp ngày 14-02-1965 của H.Đ.Q.L. Tướng Khang cho biết BS Phan Huy Quát đã chấp nhận lời mời của H.Đ.Q.L. đứng ra thành lập chính phủ mới. Một công điện khác, mang số 2603, ngày 15-02-1965, của Đại sứ Maxwell Taylor gửi Bộ Ngoại Giao (vi phiếu 872F của DDRS), báo cáo về buổi họp của ông với Tướng Khánh vào trưa ngày 15-02-1965. Tại buổi họp này Tướng Khánh xác nhận với Đại sứ Taylor về nguồn tin là Bác sĩ Quát sẽ thành lập chính phủ mới và cũng thông báo cho Đại sứ Taylor về thành phần của chính phủ này. Nội các Phan Huy Quát được khai sinh với một số nhân vật đại diện cho nhiều khuynh hướng chính trị khác nhau, trong đó có một số đại diện cho Phật Giáo, và chỉ có 3 quân nhân mà thôi (Trung Tướng Nguyễn Văn Thiệu, Phó Thủ Tướng kiêm Tổng Trưởng Quân Lực; Thiếu Tướng Linh Quang Viên, Tổng Trưởng Thông Tin, Tâm Lý Chiến; và Y sĩ Trung Tá Nguyễn Tấn Hồng, Tổng Trưởng Thanh Niên và Thể Thao). Như vậy, rõ ràng là nội các Phan Huy Quát là một thỏa hiệp tốt nhất có thể thực hiện được trong giai đoạn đó, thỏa mãn được gần như tất cả các khuynh hướng chính trị và tôn giáo của V.N.C.H mà cũng đáp ứng được sự đòi hỏi (gián tiếp) của Toà Đại sứ Mỹ. Nhưng cũng như tất cả mọi thỏa hiệp chính trị khác, thỏa hiệp này khó tồn tại lâu dài. Chính phủ Phan Huy Quát chỉ sống được bốn tháng (từ 16-02-1965 đến 19-06-1965).

Mong rằng trong tương lai ta sẽ còn được biết nhiều hơn và rõ ràng hơn về những gì đã xảy ra trong thời gian 5 ngày ngắn ngủi đó.

Ghi Chú:

1. Bác sĩ Nguyễn Lưu Viên là một nhân vật chính trị rất quen thuộc trong khoảng thời gian này. Ông sẽ còn tham chính nhiều lần nữa trong thời Đệ Nhị Cộng Hòa
2. Hội Đồng Quân Lực là cơ quan tối cao của Quân Lực V.N.C.H. được thành lập ngày 18-11-1964 với thành viên là các tướng lãnh do Đại Tướng Nguyễn Khánh làm Chủ Tịch.
3. Trung Tướng Nguyễn Văn Thiệu (1923-2001), thành viên cao cấp và then chốt của H.Đ.Q.L., về sau trở thành Chủ Tịch Ủy Ban Lãnh Đạo Quốc Gia và Tổng Thống của Đệ Nhị Cộng Hòa.

4. Trung Tướng Lê Văn Nghiêm (1912-1988), đã từng giữ chức Tư Lệnh Vùng I, là một thành viên của Hội Đồng Quân Nhân Cách Mạng lật đổ chế độ Ngô Đình Diệm.
5. Bác sĩ Lê Văn Hoạch (1896-1978), một nhân sĩ nổi tiếng của Miền Nam, từng tham chính rất nhiều lần..
6. Trung Tướng Trần Văn Minh (1923-2009), thường được báo chí Mỹ gọi là Minh Nhỏ (Little Minh) để phân biệt với Tướng Dương Văn Minh, thường được gọi là Minh Lớn (Big Minh), về sau có một thời gian ngắn giữ chức Tổng Tư Lệnh của Quân đội VNCH (1965). Cần phân biệt với một vị tướng cùng tên họ là Trung Tướng Trần Văn Minh (1932-1997), Tư Lệnh Không Quân.
7. Đề Đốc Chung Tấn Cang (1926-2007), tại thời điểm này là Tư Lệnh Hải Quân.
8. Thiếu Tướng Cao Văn Viên (1921-2008), tại thời điểm này là Tư Lệnh Vùng III..
9. Thiếu Tướng Nguyễn Chánh Thi (1923-2007), tại thời điểm này là Tư Lệnh Vùng I.
10. Thiếu Tướng Nguyễn Cao Kỳ (1930-2011), tại thời điểm này là Tư Lệnh Không Quân. .
11. Tiến sĩ Âu Trường Thanh (1925-2009), một nhân sĩ trí thức cấp tiến, đã từng giữ chức vụ Bộ Trưởng Kinh Tế trong Chánh phủ Nguyễn Ngọc Thơ.
12. Ông Ngô Trọng Anh (1926-), Kỹ sư, nhân sĩ Phật Giáo, sẽ là Tổng Trưởng Giao Thông Công Chánh trong Chánh phủ Phan Huy Quát.
13. Ông Ngô Ngọc Đối, Tổng Trưởng Cải Tiến Nông Thôn trong Chánh phủ Trần Văn HƯơng
14. Bác sĩ Trần Văn Đỗ (1903-1990), cựu Tổng Trưởng Ngoại Giao trong nội các đầu tiên của ông Ngô Đình Diệm, Trưởng Phái Đoàn Quốc Gia Việt Nam tại Hội Nghị Genève 1954.
15. Bác sĩ Phan Huy Quát (1909-1979), một chính khách thuộc đảng Đại Việt, đã tham chính nhiều lần, là người sẽ được Hội Đồng Quân Lực cử nhiệm giữ chức vụ Thủ Tướng.
16. Bác sĩ Phan Quang Đán (1918-2004), một chính trị gia nổi tiếng đối lập trong thời Đệ Nhất Cộng Hòa.
17. Giáo sư Nguyễn Văn Trường (1930-), tại thời điểm này là Tổng Trưởng Văn Hóa Giáo Dục; về sau còn đảm nhận chức vụ này một lần nữa trong Chánh phủ Nguyễn Cao Kỳ.
18. Bác sĩ Huỳnh Kim Hữu, một thành viên của Nhóm Caravelle, cựu Tổng Trưởng Y Tế trong Chánh phủ Ngô Đình Diệm cải tổ ngày 24-9-1954
19. Ông Đàm Sĩ Hiến, Tổng Trưởng Lao Động trong Chánh phủ Nguyễn Khánh, và Tổng Trưởng Xã Hội trong Chánh phủ Trần Văn Hương.
20. Ông Nguyễn Hữu Hùng, Tổng Trưởng Lao Động của Chánh phủ Trần Văn Hương; về sau còn giữ bộ này một lần nữa trong Chánh phủ Nguyễn Cao Kỳ.
21. Luật sư Lữ Văn Vi, Luật sư, Tổng Trưởng Tư Pháp trong Chánh phủ Trần Văn Hương; về sau cũng giữ bộ này trong Chánh phủ Nguyễn Cao Kỳ.

22. Luật sư Vương Văn Bắc (1927-2011), về sau là một thành viên trong Phái đoàn VNCH tại Hòa Đàm Paris, và Tổng Trưởng Ngoại Giao trong 2 Chính phủ Trần Thiện Khiêm và Nguyễn Bá Cẩn.

23. Trung Tướng Phạm Xuân Chiểu (1920-), một thành viên trong Hội Đồng Quân Nhân Cách Mạng lật đổ chế độ Ngô Đình Diệm; về sau là Tổng Thư Ký của Ủy Ban Lãnh Đạo Quốc Gia.

24. Đại Tướng Nguyễn Khánh (1927-2013), tại thời điểm này là Chủ Tịch Hội Đồng Quân Lực, kiêm Tổng Tư Lệnh Quân Đội Việt Nam Cộng Hòa.

25. Ông Phan Khắc Sửu (1893-1970), cựu Tổng Trưởng Canh Nông trong Chính phủ Ngô Đình Diệm, một thành viên của Nhóm Caravelle; về sau là Chủ Tịch Quốc Hội Lập Hiến đã soạn thảo Hiến Pháp năm 1967 của VNCH.

26. Thiếu Tướng Huỳnh Văn Cao (1927-2013), cựu Tư Lệnh Vùng IV.

27. Hội Đồng Quân Dân là cơ cấu chính trị do Hội Đồng Quân Lực ủy nhiệm cho Đại Tướng Nguyễn Khánh triệu tập ngày 27-01-1965, sau khi chính phủ Trần Văn Hương bị giải nhiệm. Hội Đồng gồm 20 nhân vật đại diện các tôn giáo, nhân sĩ và quân lực. Hội Đồng này chỉ họp một cách bán chính thức mà thôi.